

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.10.12
KOM(2010) 560 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje saugos problemos

{SEK(2010) 1193 galutinis}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje saugos problemos

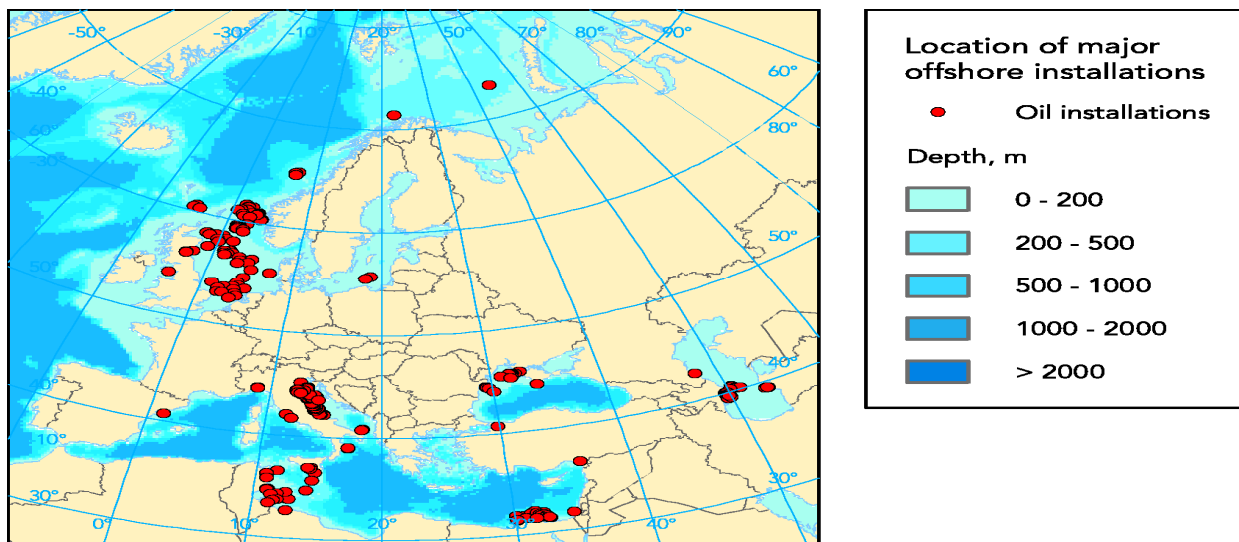
1. ĮVADAS

2010 m. balandžio 20 d. naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon* Meksikos įlankoje įvykęs sproginimas ir didelis naftos išsiliejimas iš naftos gręžinio jūros dugne labai pakenkė aplinkai, padarė daug ekonominės ir socialinės žalos¹.

Kadangi ES pakrančių vandenyse kai kur vykdoma intensyvi naftos ir dujų gavyba² ir vyksta intensyvesnis žvalgymas, Europos Sąjungai gyvybiškai svarbu užkirsti kelią panašiai katastrofai. Nors nelaimės priežasčių, jos poveikio Meksikos įlankoje bei už jos ribų esančioms ekosistemoms ir atsakomybės tyrimai tebevyksta, jau galima daryti pirmąsias išvadas ir imtis veiksmų.

Vien tik šiaurės rytų Atlanto vandenyno dalyje esančių įrenginių atviroje jūroje skaičius viršija 1 000. Be to, nors įrenginių Juodojoje ir Baltijos jūrose skaičius tebėra vienaženklis, Viduržemio jūros ES vandenyse eksploatuojamų įrenginių dabar yra virš 100; taip pat pranešama apie planus pradėti žvalgymą Maltos ir Kipro vandenyse. Naftos ir dujų išteklių žvalgomi arba išgaunami visai netoli Europos Sąjungos – Alžyro, Kroatijos, Egipto, Izraelio, Libijos, Tuniso, Turkijos ir Ukrainos pakrantėse.

Pagrindiniai įrenginiai atviroje jūroje Europoje ir aplink ją

Šaltinis – Europos aplinkos agentūra.

¹ Per sproginimą ir jo sukeltą gaisrą žuvo vienuolika žmonių. Manoma, kad į vandenyną išsiliejo 4,9 mln. barelių naftos, kol po 85 dienų naftos liejimasis buvo sustabdytas; žala padaryta 350–450 km ilgio JAV pakrantės ruožui.

² 2009 m. Europos Sąjungoje ir Norvegijoje išgautas naftos ir gamtinių dujų kiekis sudarė atitinkamai 196 ir 269 mln. naftos ekvivalento tonų. Maždaug 90 % EEE išgaunamos naftos ir 60 % išgaunamų dujų išgaunama atviroje jūroje.

Europos naftos ir dujų žvalgybos ir gavybos atviroje jūroje pramonė praeityje taip pat patyrė didelių nelaimių, pavyzdžiui, naftos gavybos platformose *Piper Alpha* ir *Alexander Kielland* Šiaurės jūroje³. Todėl nemažai Europos šalių pastaraisiais metais nustatė griežtus saugos reikalavimus ir reguliavimo sistemas. Vis dėlto, atsižvelgiant į nelaimę naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon*, ir Europoje reikėtų rimtai apsvarstyti, ar dabartinės reguliavimo sistemos ir praktika yra tinkamos saugos, pasirengimo avarijoms ir reagavimo į jas atžvilgiais.

Tai apsvarstyti reikėtų ir dėl Europos naftos ir dujų pramonės kaitos, vykstančios dėl laipsniško lengvai prieinamų naftos ir dujų telkinių išekvojimo. Žvalgymas jau atliekamas ir sudėtingesnėje aplinkoje, kuriai būdingi aukšto slėgio ir (arba) aukštos temperatūros telkiniai, didesnis vandenų gylis ir (arba) ekstremalios klimato sąlygos, kurios gali apsunkinti povandeninių įrenginių kontrolę ir veiksmus įvykus nelaimei. Tuo pat metu gavybos įrenginiai senuose telkiniuose sensta, o juos dažnai perima specializuotos veiklos vykdytojai, kurių kapitalas mažesnis.

Europos Sąjungai svarbu ir toliau išgauti savo naftą ir dujas, kad užsitikrintų energijos tiekimo saugumą ir išlaikytų darbo vietas ir verslo galimybes Europos ekonomikoje. Nors negalima visiškai pašalinti su žmogaus veikla, įskaitant angliavandenilių gavybą atviroje jūroje, susijusios rizikos, privalu užtikrinti operacijų saugą bei vientisumą ir aukšto lygio Europos gyventojų bei aplinkos apsaugą.

Atsižvelgdama į nelaimės naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon* mastą ir sunkumą, Komisija jau gegužės mėn. pradėjo skubų naftos ir dujų žvalgybos ir gavybos atviroje jūroje Europos vandenyse saugos vertinimą. Peržiūrėjusi taikytinus Europos teisės aktus ir pasikonsultavusi su sektoriaus atstovais ir valstybių narių kompetentingomis institucijomis⁴, Komisija liepos mėn.⁵ nustatė penkias pagrindines sritis, kuriose reikia imtis veiksmų siekiant išlaikyti ES patikimumą saugos ir aplinkos apsaugos srityse:

- griežta licencijų išdavimo tvarka,
- geresnė valdžios institucijų atliekama kontrolė,
- taikytinų teisės aktų spragų šalinimas,
- geresnis ES reagavimas į katastrofas ir
- tarptautinis bendradarbiavimas siekiant visame pasaulyje didinti saugos atviroje jūroje ir reagavimo į nelaimes pajėgumą.

Valstybės narės ir sektoriaus atstovai jau įgijo nemažai gerosios patirties saugos, parengties ir reagavimo srityse. Tačiau, atsižvelgiant į didelių nelaimių atviroje jūroje rizikos keliamus uždavinius, pažangiausia praktika turi tapti norma visoje Europos Sąjungoje ir jos vandenyse⁶.

---

³ 1988 m. sproguis naftos gavybos platformai *Piper Alpha*, žuvo 167 žmonės, o į jūrą išsiliejo 670 tonų naftos. 1980 m. apsvirtus naftos gavybos platformai *Alexander Kielland*, žuvo 123 žmonės.

⁴ Viešojo administravimo įstaigos, valstybėse narėse išduodančios naftos ir dujų žvalgybos ir gavybos atviroje jūroje licencijas ir prižiūrinčios žvalgybą bei gavybą.

⁵ Komisijos narių G. Oettinger ir M. Damanaki pranešimai liepos 7 d. vykusiame EP plenariniame posėdyje.

⁶ Viduržemio, Baltijos ir Juodosios jūrų ir šiaurės rytų Atlanto vandenyno dalies vandenys (įskaitant Azorų, Madeiros ir Kanarų salas supančius vandenys), į kuriuos ES valstybės narės turi suverenias teises

Dėl tokio vienodo aukšto lygio saugos bus užtikrintas visiškas visuomenės pasitikėjimas ir bus prisidedama prie ES pastangų užtikrinti aukšto lygio saugą, parengtį ir reagavimą ir už Europos ribų, kitų šalių jurisdikcijai priklausančiuose vandenyse ir tarptautiniuose vandenyse.

Visa tai galima pasiekti tik Europos šalių valdžios institucijoms imantis ryžtingų veiksmų ir visiems susijusiems subjektams – ES institucijoms, valstybėms narėms, sektoriaus atstovams, nevyriausybinėms organizacijoms ir kitoms suinteresuotosioms šalims – įgyvendinant tvirtą partnerystę vadovaujantis ES integruotos jūrų politikos principais. Europos Parlamentas paskelbė rezoliuciją dėl ES veiksmų, susijusių su naftos žvalgymu ir gavyba atviroje jūroje, kuria ragina Komisiją pasiūlyti išsamią teisės aktų sistemą, kuria būtų galima užtikrinti, kad visoje ES ir trečiojoje valstybėse būtų taikomi vienodi aukšto lygio saugos standartai, ir į kurią būtų įtraukti pasiūlymai, kuriais, be kita ko, būtų reglamentuojama nelaimių prevencija, reagavimas į katastrofas ir atsakomybė⁷. Šiame komunikate pristatomi pirmieji veiksmai siekiant šio tikslo.

2. PAŽANGIAUSIOS PATIRTIES TAIKOMO EUROPOJE UŽTIKRINIMAS

Gyventojų saugai ir aplinkos apsaugai didinti nepakanka vien tik sektoriaus atstovų iniciatyvos ir savitvarkos. Reguliavimo sistema turi būti užtikrinta, kad sektoriaus atstovai laikytųsi aiškių, griežtų ir plataus užmojo taisyklių, kuriomis leidžiama vykdyti tik saugias ir tausias operacijas. Be to, šia sistema privalu užtikrinti aukšto lygio skaidrumą, kad sektoriaus atstovai ir valdžios institucijos bet kuriai suinteresuotajai šaliai galėtų įrodyti, kad gyvybei, aplinkai ar nuosavybei pavojinga veikla tinkamai valdoma ir kontroliuojama.

Tarptautinės naftos ir dujų gavybos atviroje jūroje operacijų sistemos ne visiškai parengtos arba trūksta veiksmingų vykdymo užtikrinimo mechanizmų, tačiau padėti Europoje daugiausia lemia atskirų valstybių narių nacionalinių teisės aktų nuostatos, nes ES teisės aktuose įvairūs susiję sektoriaus aspektai nenumatyti arba numatyti tik būtinieji veiklos reikalavimai. Be to, naftos ir dujų žvalgymui ir gavybai atviroje jūroje taikomos nuostatos dažnai numatytos skirtinguose ES teisės aktuose.

Todėl licencijų išdavimo, veiklos saugos ir aplinkos apsaugos sistemos skirtingose valstybėse narėse skiriasi. Dėl šios įvairovės Europoje sunkiau suprasti ir valdyti pavojų sveikatai, saugai ir aplinkai, taip pat dėl to didėja bendrovių išlaidos. Svarbu tai, kad dėl šios įvairovės gali sulėtėti koordinuotas reagavimas į kelias valstybes nares veikiančias nelaimes, nes techniniai standartai, duomenų formatai ir reagavimo tvarka Europoje ir tos pačios jūros baseine skiriasi.

Komisija siūlo peržiūrėti Europoje atliekamo žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje teisinę sistemą ir padaryti ją nuoseklesnę, siekiant užtikrinta, kad visoje ES būtų taikoma pažangiausia patirtis. Europos gyventojams ir aplinkai naudos duos dar aukštesnio lygio apsauga, o sektoriaus atstovams didžiausios naudos duos veiklos sąlygų supaprastinimas ir suvienodinimas. Šiam tikslui pasiekti galima taikyti įvairias galimybes, pavyzdžiui, iš dalies pakeisti atskirus galiojančius teisės aktus, parengti konsoliduotus teisės aktus, kuriais reglamentuojamas naftos ir dujų žvalgymas ir gavyba atviroje jūroje, arba parengti neprivalomas teises priemones, kuriomis būtų papildyti galiojantys teisės aktai. Komisija

arba kurie priklauso jų jurisdikcijai. Tai pakrančių bei teritoriniai vandenys ir išskirtinės ekonominės zonos (IEZ).

⁷ 2010 m. spalio 7 d. priimta rezoliucija dėl ES veiksmų, susijusių su naftos žvalgymu ir gavyba Europoje.

mano, kad esama rizika, būtinybė užtikrinti teisinį aiškumą ir geresnio reglamentavimo principai rodo, kad reikia parengti naują bendrą specialų teisės aktą, kuriuo būtų reglamentuojamas naftos ir dujų žvalgyimas ir gavyba atviroje jūroje, ir galbūt neprivalomos teisinės priemonės (gairės).

2.1. Esminė atsakingo licencijų išdavimo reikšmė

Licencijų išdavimą galima išskirti kaip pirmą pagrindinį naujos gręžinių veiklos sudėtingoje aplinkoje saugos užtikrinimo priemonę. Atsižvelgiant į vidaus rinkos kūrimą ir jos veikimą ir į būtinybę saugoti ir gerinti aplinką, Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo sukurta Sąjungos energetikos politika⁸. Ja taip pat primenama, kad valstybės narės turi teisę nustatyti savo energijos išteklių naudojimo sąlygas, pasirinkti skirtingus energijos šaltinius ir nustatyti bendrą energijos tiekimo struktūrą, nepažeisdamos Sąjungos aplinkos apsaugos politikos⁹. Galiojančiuose ES licencijų išdavimo srities teisės aktuose¹⁰ numatyti tik licencijų išdavimo procedūrų konkurencingumo aspektai, siekiant užtikrinti vienodas visų ES subjektų galimybes teikti pasiūlymus nacionaliniuose konkursuose.

Todėl kiekviena valstybė narė išduoda licencijas ir kitus leidimus, reikalingus angliavandenilių ištekliams žvalgyti ir išgauti jos teritorijoje ir vandenyse, kurie priklauso jos jurisdikcijai, ir pati nustato licencijų išdavimo reikalavimus. Tačiau atskirų valstybių narių leidimai įrengti gręžinius jų pakrantėse gali turėti didelį poveikį kitoms valstybėms narėms. Didelio naftos išsiliejimo padaryta žala aplinkai ir ekonominė bei socialinė žala gali paveikti jūrų ir pakrančių rajonus, nepriklausomai nuo valstybių sienų.

Todėl būtina, kad bet kurioje ES valstybėje taikoma licencijų išdavimo tvarka atitiktų tam tikrus bendrus pagrindinius kriterijus. Reikėtų peržiūrėti visų valstybių narių taikomą nacionalinę licencijų išdavimo tvarką, kad būtų galima nustatyti pripažintą gerąją patirtį ir įtraukti visoje ES taikomus saugos, sveikatos ir aplinkos, rizikos valdymo ir nepriklausomo tikrinimo sričių įpareigojimus.

Licencijų išdavimo sistemą turi papildyti aiški atsakomybės sistema, į kurią turi būti įtrauktos tinkamos finansinės garantijos priemonės, taikytinos įvykus didelėms nelaimėms. Dabartinės finansinės garantijos priemonės reikia įvertinti finansinių ribų atžvilgiu ir galima papildyti kitomis apsaugos nuo rizikos priemonėmis, tokiomis kaip fondai, draudimas, garantijos ir kt.

- ES lygmeniu reikėtų apibrėžti pagrindinius angliavandenilių žvalgyimo ir gavybos licencijų išdavimo reikalavimus. Komisija šios srities pasiūlymus ir poveikio vertinimą pateiks 2011 m. Pagrindiniai reikalavimai, kuriuos reikėtų įvertinti, turėtų būti tokie:
  - (1) Reikėtų pateikti visus saugos įrodymų dokumentus ir atitinkamus su kiekviena operacija susijusius sveikatos ir saugos dokumentus¹¹, kuriuose būtų išdėstytos veiksmų įvykus kritiniams įvykiams, įskaitant susijusios veiklos, kuri galėtų sukelti dideles nelaimes, nuostatos.

⁸ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnis.

⁹ Ten pat.

¹⁰ Direktyva 94/22/EB dėl leidimų žvalgyti, tirti ir išgauti angliavandenilius išdavimo ir naudojimosi jais sąlygų.

¹¹ Direktyvos 92/91/EEB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo būtiniausių reikalavimų, taikomų naudingųjų iškasenų gavybos mechaniniais gręžiniais įmonėse 3 straipsnis.

(2)	Reikėtų įrodyti galimų veiklos vykdytojų techninį pajėgumą imtis visų tinkamų kritinių įvykių prevencijos ir reagavimo į juos priemonių, atsižvelgiant į veiklos atitinkamoje vietoje sąlygas ir veiklos, kurios vykdymo licencijos prašoma, pobūdį.
(3)	Reikėtų įrodyti finansinį pajėgumą šalinti nenumatytų įvykių pasekmes, be kita ko, apsidrausti tinkamu draudimu arba taikyti apsaugos nuo rizikos priemones.

2.2. Reguliavimo sistema, kuria užtikrinama operacijų aukščiausio lygio sauga

Nesuderintos ES teisės aktų sistemos susijusios ne tik su licencijų išdavimo etapu, bet ir su įrenginių veikimu. Skirtumų yra todėl, kad ES valstybės narės į nacionalinę teisę perkelia tik būtinuosius ES sveikatos ir saugos sričių direktyvų reikalavimus, nes valstybėms narėms leidžiama išlaikyti būtinaisiais reikalavimais nustatytas priemones arba numatyti griežtesnes apsaugos priemones. Todėl kelioms tos pačios bendrovės valdomoms naftos gavybos platformoms, esančioms skirtingų valstybių narių vandenyse, gali būti taikomi skirtingų reguliavimo sistemų reikalavimai. Ši įvairovė kelia ne tik aiškių saugos priemonių nuoseklumo sunkumų, bet ir gali sukelti papildomų išlaidų sektoriaus atstovams ir trukdyti veikti vidaus rinkai.

Kad būtų užtikrinta didžiausia sauga ir vienodos pramoninės veiklos vykdytojų veiklos sąlygos, vadovaujantis vienodais kriterijais ir remiantis sektoriaus naujovėmis, reikia nustatyti sektoriui taikytinus reikalavimus, grindžiamus tikslais, arba prireikus parengti teisės aktų normas, kurių laikytis būtų privaloma. Be finansinio ir techninio pajėgumo, šiais reikalavimais privaloma užtikrinti įrenginių atviroje jūroje darbuotojų sveikatos apsaugą ir saugą, įrenginių vientisumą, aukšto lygio aplinkos apsaugą ir nelaimių prevenciją bei reagavimą į jas.

Atitikti aukščiausio lygio saugos ir apsaugos reikalavimus turi ne tik būsimos, bet ir dabartinės operacijos ir įrenginiai. Prižiūrint įrenginius jie turėtų būti reguliariai atnaujinami, atsižvelgiant į technologijų raidą.

Galiojančiuose **aplinkos srities teisės aktuose** aptariami įvairūs su įrenginiais atviroje jūroje susiję klausimai (pavyzdžiui, poveikio aplinkai vertinimas) ir tam tikri atviroje jūroje vykdomų operacijų aspektai (pavyzdžiui, iš platformų išmetami teršalai). Tačiau įrenginiams netaikomi ES taršos kontrolės ir didelių nelaimių pavojaus srities teisės aktai¹², kurie iš esmės taikomi sausumoje esantiems įrenginiams ir didelių nelaimių sausumoje pavojaus valdymui.

• Komisija apsvarstys aplinkos srities teisės aktų tobulinimo taršos kontrolės, tikrinimo, nelaimių prevencijos ir atskirų įrenginių valdymo atžvilgiais būdus. Teisės aktų pasiūlymais į galiojančius teisės aktus bus įtraukti naftos ir dujų žvalgyimo ir gavybos atviroje jūroje įrenginiai arba bus parengtas vienas teisės aktas, kuriuo bus reglamentuojamos tokios operacijos.

¹² Direktyva 96/82/EB dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarių pavojaus kontrolės (Seveso II).

Būtinieji naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos sektoriaus darbuotojų **sveikatos apsaugos ir saugos** reikalavimai nustatyti Pagrindų direktyvoje 89/391/EEB, atitinkamose su ja susijusiose atskirose direktyvose ir sektorių direktyvoje 92/91/EEB¹³.

- Remdamasi išsamiais nelaimės naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon* rezultatais, Komisija peržiūrės sveikatos apsaugos ir saugos reikalavimų sistemą ir apsvartys, ar reikia iš dalies pakeisti Direktyvą 92/91/EB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo būtiniausių reikalavimų, taikomų naudingųjų iškasenų gavybos mechaniniais gręžiniais įmonėse, taip pat apsvartys galimą izoliuoto darbo psichologinį poveikį žmogaus daromoms klaidoms.
- Valstybių narių licencijas išduodančios institucijos ir veiklos vykdytojai turėtų peržiūrėti saugos įrodymų dokumentus ir sveikatos bei saugos dokumentus ir prireikus juos atnaujinti. Jei atlikus peržiūrą būtų nustatyta trūkumų, jie turėtų parengti aiškia tobulinimo programą.

ES **produktų saugos** srities teisės aktai¹⁴ apskritai taikomi naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos įrenginiuose esančiai įrangai, bet netaikomi mobiliesiems gręžimo atviroje jūroje įrenginiams¹⁵ ir juose esančiai įrangai. Mobilieji gręžimo atviroje jūroje įrenginiai laikomi jūrų laivais, o jų saugai taikomos Tarptautinės jūrų organizacijos (TJO, angl. IMO) mobiliųjų gręžimo atviroje jūroje įrenginių statybos ir įrengimo kodekso taisyklės. Tačiau šiame kodekse nenumatyti nei gręžinių gręžimo pramoninės įrangos veikimo reikalavimai, nei jos kontrolės tvarka. Be to, atitinkami ES teisės aktai netaikomi ir gręžinių kontrolės įrangai.

Yra nemažai nacionalinių, Europos ir tarptautinių techninių naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje standartų, tačiau tik nedaugelyje jų numatyta derėjimo su ES teise prielaida. Nacionalinėse taisyklėse dažnai daroma nuoroda į techninius standartus, tačiau skirtingose valstybėse narėse taikomi skirtingi standartai.

- Komisija išnagrinės galimybę išplėsti ES produktų saugos srities teisės aktų taikymo sritį ir įtraukti mobiliuosiuose gręžimo atviroje jūroje įrenginiuose įrengtą ir naudojamą įrangą. Todėl, bendradarbiaujant su TJO, reikės patikslinti ryšį su Mobilųjų gręžimo atviroje jūroje įrenginių statybos ir įrengimo kodeksu.
- Bendradarbiaudama su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir atsižvelgdama į patirtį, įgytą po nelaimės naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon*, Komisija kritiškai įvertins galiojančias gręžinių įrengimo bei kontrolės taisykles ir patirtį. Jei paaiškės, kad galiojančių taisyklių nepakanka arba jos taikomos labai nevienodai, Komisija išnagrinės būtinybę toliau suderinti šį sektorių taikant atitinkamus teisės aktus ir (arba) kitas priemones.

¹³ Tarybos direktyva 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo.

¹⁴ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB dėl mašinų, iš dalies keičianti Direktyvą 95/16/EB, ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/23/EB dėl valstybių narių įstatymų dėl slėginės įrangos suderinimo.

¹⁵ Naftos gavybos platforma *Deepwater Horizon* buvo laikoma mobiliuoju gręžimo atviroje jūroje įrenginiu.

- Bendradarbiaudama su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir standartizacijos organizacijomis CEN, CENELEC, ISO ir IEC, Komisija skatins rengti reikiamus techninius standartus.

2.3. Atsakomybės sistemos

Aiškios atsakomybės už taršos pašalinimą ir galutinės atsakomybės už bet kokią padarytą žalą nuostatos verčia veiklos vykdytojus geriau įvertinti riziką ar taikyti griežtesnes saugos priemones. Šis atgrasomasis poveikis padeda riboti žalos aplinkai pavojų.

Remiantis ES sutartyse¹⁶ nustatytais atsargumo principu ir principu „teršėjas moka“, ES aplinkos ir jūrų sričių teisės aktuose nustatyta nelaimės padarytos žalos atlyginimo nuostatų sistema. Europos Teisingumo Teismas su sudužusiais laivais susijusiose bylose jau nustatė, kad atsitiktinai į jūrą išsilieję angliavandeniliai yra atliekos, kaip apibrėžta ES atliekų srities teisės aktuose, ir kad veiklos vykdytojas atsakingas už žalos atlyginimą, įskaitant taršos pašalinimo darbų išlaidas.

Atsakomybės už aplinkos apsaugą direktyvoje aptariama atsakomybė už žalą aplinkai, kuri gali atsirasti ir dėl nelaimės ar kitų kritinių įvykių vykdam žvalgant ir išgaunant naftą ir dujas atviroje jūroje. Šiais teisės aktais turėtų būti aiškiai užtikrinta, kad veiklos atviroje jūroje vykdytojams būtų taikoma griežta atsakomybė už žalą, padarytą ne tik saugomoms rūšims, natūralioms buveinėms ir vandenims, kuriems taikoma Vandens pagrindų direktyva, bet ir visiems jūrų rajonams, kurie priklauso valstybių narių jurisdikcijai.

- Komisija pasiūlys iš dalies pakeisti Atsakomybės už aplinkos apsaugą direktyvą, kad būtų aptarta žala visiems jūrų vandenims, apibrėžtiems Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje¹⁷.
- Komisija dar kartą apsvarstys galimybę nustatyti privalomos finansinės garantijos reikalavimą ir išnagrinės dabartines finansinių garantijų priemonių finansines ribas galimų didelių nelaimių, už kurias atsakingų šalių finansinis pajėgumas ribotas, atžvilgiu.
- Vandens pagrindų direktyvos taikymas naftos išsiliejimui bus vienas klausimų, kuriuos reikia aptarti dabar rengiamame gairių dokumente dėl minėtos direktyvos aiškinimo.

2.4. Sektoriaus atstovų atsakomybė

Už šio sektoriaus operacijų saugą pirmiausia atsakingi sektoriaus atstovai. Vykdam operacijas, aiški ir neabejotina pirmenybė privalo būti teikiama saugai ir tausumui, o ne kokiam nors kitam klausimui. Tai turi būti daroma investuojant į prevenciją, reagavimą į nelaimes ir naftos surinkimo pajėgumą. Bendrovės turėtų būti suinteresuotos aiškiai įsipareigoti užtikrinti aukščiausio lygio saugą ir nelaimių prevenciją, nes nuo to priklausys jų sektoriaus konkurencingumas ir reikiamų būsimų reguliavimo veiksnių taikymo sritis.

Iki šiol šio sektoriaus bendrovės ėmėsi skirtingų veiksnių; juos reikia papildyti bendromis sektoriaus atstovų iniciatyvomis. Apie pirmuosius tokius veiksmus jau paskelbta¹⁸. Vis dėlto

¹⁶ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 191 straipsnio 2 dalis.

¹⁷ Direktyva 2008/56/EB.

¹⁸ Tarptautinėje naftos ir dujų gamintojų asociacijoje sukurta darbo grupė, kuri įvertins dabartinę praktiką ir apsvarstys jos tobulinimo galimybes. Įsteigtas pramonės atstovų konsorciumas, kuris parengs neatidėliotinas intervencijos į Meksikos įlankos grėžinius priemones.

sektorius atstovai turi priimti papildomus kiekybiškai įvertinamus ir plataus užmojo išipareigojimus, kad vystytų pajėgumą ir taikytų griežtą saugos kultūrą, kuri padėtų užkirsti kelią katastrofoms Europoje ir kitur.

Sektorius atstovai ir valdžios institucijos įrodė, kad sugeba mobilizuoti ir gana veiksmingai panaudoti išteklius naftos išsilyjejimui Meksikos įlankoje sustabdyti, tačiau laikas, kurio prireikė iš gręžinio tekančiai naftai sustabdyti ir priežastims nustatyti, kelia nerimą. Todėl sektorius atstovai, prireikus bendradarbiaudami su valdžios institucijomis, turėtų rengti naujas reagavimo į avarijas priemones, kurios būtų taikomos visai Europos jūrų aplinkoje esančiai įrangai ir vietoms.

- Komisija ragina sektorius atstovus, kurie gali įvertinti techninius naftos ir dujų gavybos operacijų saugos reikalavimus, prisidėti nustatant reikiamus standartus ir siūlyti savitvarkos veiksmus.
- Komisija ragina sektorius atstovus parengti ir dar 2010 m. pateikti atskirus veiksmų planus ir bendrus sektorius veiksmų planus, kuriuos būtų nurodytas numatytų veiksmų įgyvendinimo tvarkaraštis, pobūdis, turinys ir ištekliai. Šie veiksmų planai turėtų būti pateikti reguliavimo institucijoms patikrinti ir turėtų būti paskelbtos jų dalys, kuriose nėra neskelbtinos komercinės informacijos.
- Komisija ragina sektorius atstovus inicijuoti konsorciūmą, kurio užduotis būtų parengti Europos pirmojo greitojo reagavimo įvykus nelaimei priemones ir jas taikyti, įsteigimą. Konsorciūmas turėtų parengti gręžinio kontrolės įvykus avarijai priemones.

2.5. Naujas viešosios priežiūros modelis

Valdžios institucijos yra atsakingos už naftos ir dujų žvalgybos ir gavybos atviroje jūroje teisingos reguliavimo sistemos nustatymą, atsižvelgiant ir į jūrų erdvės planavimo principus¹⁹. Jos taip pat privalo užtikrinti visišką veiklos vykdytojų atitiktį vykdydamos priežiūrą, kurią sudaro komunikavimas, rekomendacijos, kontrolė ir vykdymo užtikrinimas.

Be to, privaloma aktyviai bendradarbiauti su visuomene ir suinteresuotosiomis šalimis, kurios atstovauja galimai susijusiems ekonominiams ir socialiniams interesams. Vadovaujantis gerąja jūrų valdymo patirtimi²⁰, reikėtų skatinti sprendimų priėmimo ir priežiūros skaidrumą ir įtrauktį.

Valdžios institucijų vykdoma sektorius priežiūra turėtų būti grindžiama Europoje jau sukaupta gerąja administracine patirtimi; priežiūrą galima sustiprinti imantis veiksmų ES lygmeniu. Pavyzdžiui, galėtų būti naudinga įvertinti galimybę Europos jūrų saugumo agentūrai paskirti tikrinimo užduotis, panašias į atliekamas jūrų transporto sektoriuje; jei ES teisės aktuose būtų nustatyta aiški jų taikymo sritis, įrangos standartai ir saugos reikalavimai, tai galėtų padėti didinti priežiūros ir atitikties tikrinimo veiksmingumą visoje Europos Sąjungoje.

¹⁹ Jūrų erdvės planavimas yra pagrindinė skirtingų rūšių veiklos vykdytojų konkurencijos dėl erdvės intensyviai naudojamuose jūrų rajonuose valdymo priemonė, nes taip užtikrinamas ilgalaikis tų rajonų stabilumas ir nuspėjamumas.

²⁰ Žr. Komunikatą „Integruoto jūrų politikos požiūrio gairės. Integruoto jūrų valdymo ir konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis geroji patirtis“ (COM (2008) 395).

- Komisija, bendradarbiaudama su valstybių narių valdžios institucijomis, apibrėš pažangiausią patirtį, kurią reguliavimo ir priežiūros institucijos turėtų taikyti išduodamos naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje licencijas, atlikdamos patikras ir stebėdamos atitiktį. Ji bus grindžiama valstybių narių kompetentingų institucijų sukaupta gerąja patirtimi, bus siekiama ją skleisti visose ES jurisdikcijai priklausančiose teritorijose, visapusiškai pasinaudojant Berlyno forumo iškastinio kuro klausimais suinteresuotųjų šalių struktūrinio dialogo teikiamomis galimybėmis.
- Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad įsteigtų savanoriškų konsultacijų ir (arba) informacijos apie sudėtingų operacijų vykdymo atviroje jūroje licencijų išdavimą teikimo mechanizmą; tai užtikrins platesnio masto ekspertų atliekamą priežiūrą, pavyzdžiui, gretimų pakrančių valstybių narių kompetentingoms institucijoms atliekant tarpusavio vertinimą.
- Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, sektoriaus atstovais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, kad visuomenė lengvai gautų naujausią informaciją apie saugos priemones, rizikos valdymą, nenumatytų atvejų planus ir konkrečių bendrovių pagrindinių saugos rodiklių statistiką.
- Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, siekdama sukurti nacionalinių reguliavimo institucijų veiklos, ypač jų atliekamos priežiūros, nepriklausomo vertinimo sistemą.

3. TOBULINANT SISTEMĄ PRIVALOMA TAIKYTI ATSARGUMO PRINCIPĄ

Laukiant galutinių nelaimės naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon* priešasčių tyrimo rezultatų, sektoriaus atstovų pastangų padidinti operacijų saugą konkrečių rezultatų ir kampanijos, kuria siekiama pagerinti reguliavimo sistemą visoje Europoje, pabaigos, vykdomoms žvalgymo bei gavybos operacijoms ir naujoms planavimo bei leidimų išdavimo procedūroms reikėtų taikyti ypatingus apribojimus ir didesnio atsargumo principą.

Atsargumo principas turėtų būti proporcingas rizikai, o didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas sudėtingoms operacijoms atviroje jūroje, kai dėl ekstremalių klimato sąlygų, didelio slėgio ir (arba) aukštos temperatūros telkinių, vandenių gylio ar ypač jautrios gamtos aplinkos reikėtų dar didesnio atsargumo. Tokių sudėtingų operacijų atveju derėtų laikinai atidėti naujų leidimų išdavimą. Bet kokios atsargumo priemonės turėtų būti proporcingos rizikai ir derinamos ES lygmeniu.

- Komisija ragina valstybes nares peržiūrėti visas sudėtingas naftos ar dujų žvalgymo operacijas ir užtikrinti, kad visoje ES būtų taikomi gerosios patirties standartai. Sprendimus laikinai nutraukti grėžinių grėžimo atviroje jūroje operacijas valstybės narės priima savo nuožiūra, tačiau Komisija dar kartą ragina valstybes nares griežtai taikyti atsargumo principą išduodant naujų sudėtingų naftos ar dujų žvalgymo operacijų vykdymo licencijas ir išnagrinėti, ar reikia laikinai nutraukti tokių licencijų išdavimą, kol nebus įvertintos Europos saugos atviroje jūroje sistemos, atsižvelgiant į nelaimės naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon* priešasčių tyrimo rezultatus.

4. ES INTERVENCIJOS ĮVYKUS NELAIMĖMS ATVIROJE JŪROJE PAJĖGUMO DIDINIMAS

Prie kurios nors valstybės narės krantų įvykus didelei nelaimei, jos reagavimo grupės turi gebėti sutelkti visus turimus pajėgumus, įskaitant sektoriaus²¹ ir kitų valstybių narių pajėgumus. ES turi priemonių, kuriomis gali papildyti valstybių narių reagavimo į avarijas ir civilinės saugos mechanizmus per Bendrijos civilinės saugos mechanizmą, pagal kurį paprašius teikiama parama ir padedama koordinuoti ir teikti Europos pagalbą. Šis mechanizmas taikomas ir civilinei saugai, ir jūrų taršai. Jo stebėjimo ir informacijos centras, kurį valdo Europos Komisija, yra pasiekiamas ištisą savaitę 24 valandas per parą.

Prireikus stebėjimo ir informacijos centras gali greitai mobilizuoti Europos jūrų saugumo agentūros (EJSA, angl. EMSA) naftos surinkimo pajėgumus. Nors EJSA didžiausią dėmesį skiria jūrų taršai iš laivų ir susijusiai pasirengimo avarijoms veiklai, ji galėtų labai padėti iš naftos gavybos įrenginių atviroje jūroje išsiliejus naftai, nes pasinaudojant jos pajėgumais, tokiais kaip reagavimo į taršą laivai ir iš palydovų gaunami vaizdai, galima sustabdyti naftos išsiliejimą, nepriklausomai nuo jo šaltinio. Todėl Komisija inicijuoja EJSA steigimo reglamento²² pakeitimus, kad įgaliotų ją padėti reaguoti į jūrų taršą iš bet kokio šaltinio, įskaitant naftos ir dujų gavybos įrenginius atviroje jūroje.

Taip pat imamasi veiksmų siekiant dar labiau padidinti bendrą ES katastrofų prevencijos ir reagavimo pajėgumą, įskaitant stebėjimo ir informacijos centro teikiamą pagalbą. Reikėtų siekti šių pastangų ir skubios intervencijos iš grėžinių išsiliejus naftai ir reagavimo į naftos išsiliejimą pajėgumo didinimo veiksmų, kurių imasi sektoriaus atstovai, sąveikumo.

Reagavimo į avarijas atviroje jūroje veiksmingumas ir sparta priklauso ir nuo galimybės gauti momentinę informaciją apie vandens stovymą ir jūros dugno būklę nelaimės metu. Šiuo metu šie duomenys nėra visiškai prieinami visoje ES ir jų neįmanoma greitai surinkti iš išsiskaidžiusių viešųjų ir privačiųjų šaltinių, kad būtų galima tinkamai stebėti nelaimės eigą.

- 2010 m. Komisija pateiks komunikatą siekdama gausią vietos, nacionalinę ir ES praktinę patirtį ir išteklius sujungti į tvirtesnę ES reagavimo į katastrofas sistemą. Šia sistema bus siekiama teikti neatidėliotiną pagalbą pirmuoju avarijos etapu ir stiprinti ES civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos priemones.
- Komisija ieškos būdų, kaip padidinti reagavimo į avarijas pajėgumo prieinamumą, pavyzdžiui, reikalaus, kad reagavimo į avarijas įrangos būtų kiekviename susijusiame ES regione, bendradarbiaus su sektoriaus atstovais bei valstybėmis narėmis ir remsis esamomis ES civilinės saugos mechanizmo ir EJSA priemonėmis.
- Siekdama padidinti reagavimo į avarijas veiksmingumą, Komisija ragina valstybes nares imtis „Žinių apie jūras 2020 m.“ iniciatyvos dokumente Komisijos siūlomų veiksmų, kad būtų sukurta nuosekli ir atvira dalijimosi informacija apie vandens stovymą ir jūrų dugno būklę sistema.

²¹ *Oil Spill Response Ltd* (Pasaulio reagavimo tinklo (angl. *Global Response Network*) dalis).

²² Reglamentas (EB) Nr. 1406/2002.

5. NAUJA PARTNERYSTĖ SIEKIANT UŽTIKRINTI SAUGĄ ATVIROJE JŪROJE UŽ EUROPOS VANDENŲ

5.1. Kaimyninių regionų iniciatyvos – pirmasis tarptautinių veiksmų lygmuo

ES didelį dėmesį turi skirti greta jos teritorijos esantiems atviros jūros rajonams, kuriuose daugėja grėžinių atviroje jūroje ir kuriuose nelaimė, per kurią išsilietų nafta, galėtų padaryti žalą kelių pakrantės valstybių narių aplinkai ir ekonomikai.

Todėl reikėtų skatinti nustatyti išskirtinių ekonominių zonų ir kontinentinio šelfo ribas pagal Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją.

Viduržemio jūroje didelę jūrų erdvės dalį sudaro atviroji jūra, todėl reikia stiprinti pakrantės valstybių valdžios institucijų bendradarbiavimą.

Todėl ES turėtų siekti, kad greta Europos vandenų esančių kitų šalių jurisdikcijai priklausančių vandenų reguliavimo sistemos ir sektoriaus priežiūra užtikrintų vienodai aukšto lygio saugą ir apsaugą. Yra gerų Šiaurės jūros regiono kompetentingų institucijų²³ regioninio bendradarbiavimo teikiamos naudos pavyzdžių.

Reikėtų išnagrinėti regioninių konvencijų teikiamas galimybes, pavyzdžiui, galimybę glaudžiai bendradarbiaujant su atitinkamomis valstybėmis narėmis iš naujo pradėti procesą, kuriuo siekiama, kad įsigaliojotų protokolas dėl kovos su tarša, kurią sukelia Viduržemio jūros atviroje jūroje vykdoma naftos gavyba²⁴. Taip į avarijų atviroje jūroje prevencijos, parengties ir reagavimo veiklą būtų galima įtraukti jau veikiančią Viduržemio jūros regioninę reagavimo į su jūrų tarša susijusias avarijas centrą. Galima sustiprinti, visų pirma įgyvendinant veiksmų planus ir Europos kaimynystės politikos priemones, dvišalį bendradarbiavimą, ypač su naftos ir dujų gavybos atviroje jūroje veiklą vykdančiomis pietinėmis Viduržemio jūros regiono valstybėmis.

Veiksmų, kuriais siekiama panašių tikslų²⁵, reikėtų imtis ir pagal kitas regionines jūrų konvencijas, tokias kaip OSPAR konvencija, Helsinkio konvencija arba Bukarešto konvencija²⁶. Įgyvendinant regionines energetikos srities bendradarbiavimo programas, tokias kaip *Inogate*, dėmesys jau skiriamas energijos tiekimo saugai ir saugumui; šias programas būtų galima plėtoti siekiant skatinti bendradarbiavimą naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje srityje. Atitinkamų valstybių vandenyse imantis veiklos atviroje jūroje saugos veiksmų reikėtų atsižvelgti ir į Energijos bendrijos sutartį.

Ypatingą dėmesį taip pat vertėtų skirti Arkties regionui dėl jo ypač jautrios gamtinės aplinkos, atšiauraus klimato ir didelių neištirtų angliavandenilių išteklių. Reikėtų priimti teisiškai privalomas tarptautines taisykles arba lyginamuosius standartus, be kita ko, grindžiamus Arkties regiono tarybos gairėmis²⁷. Todėl labai svarbūs ryšiai su Arkties regiono šalimis.

---

²³ Šiaurės jūros atvirosios jūros valdžios institucijų forumas (angl. *North Sea Offshore Authorities Forum* (NSOAF)).

²⁴ Protokolas dėl Viduržemio jūros apsaugos nuo taršos, kuri atsiranda dėl kontinentinio šelfo ir jūros dugno bei podugnio tyrinėjimo ir naudojimo.

²⁵ Žr. 2010 m. rugsėjo 23–24 d. OSPAR ministrų konferencijos išvadų 18 straipsnį.

²⁶ Konvencija dėl Šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos (OSPAR konvencija), Konvencija dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos (Helsinkio konvencija), Konvencija dėl Juodosios jūros apsaugos nuo taršos (Bukarešto konvencija).

²⁷ 2009 m. Arkties regiono tarybos naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje gairės.

- Komisija intensyviau diskutuos su ES kaimyninėmis šalimis dėl naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje saugos, kad būtų imamasi naujų bendrų iniciatyvų siekiant sukurti informacijos perdavimo įvykus avarijoms kanalus, dalytis informacija apie naftos ir dujų žvalgymą ir gavybą, skatinti aukšto lygio saugą bei prevenciją ir įgyvendinti bendras vykdymo užtikrinimo priemonės, tokias kaip įrenginių tikrinimas.
- Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis siekdama skatinti sukurti Viduržemio, Juodosios ir Baltijos jūrų regioninius forumus ir (arba) imtis šių regionų kompetentingų nacionalinių institucijų iniciatyvų remiantis Šiaurės jūros atvirosios jūros valdžios institucijų forumo pavyzdžiu ir praktine patirtimi. Komisija taip pat apsvarstys galimybę spręsti naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje saugos klausimus taikant esamas dvišales ir regionines bendradarbiavimo priemones, sudarytas su ES šalimis kandidatėmis ir kaimyninėmis šalimis.
- Komisija taip pat skatins imtis veiksmų pagal galiojančias konvencijas ir protokolus.

5.2. Tarptautiniai Europos sektoriaus atstovų įsipareigojimai

Europos naftos ir dujų bendrovės dažnai vykdo vis daugiau operacijų atviroje jūroje už Europos ribų. Svarbu, kad tos bendrovės įsipareigotų taikyti pažangiausią saugos ir aplinkosaugos patirtį nesvarbu, kieno jurisdikcijai priklausančiose teritorijose jos veikia, įskaitant teritorijas už ES ribų.

Viena galimybė būtų įpareigoti bendroves, kurių būstinė yra Europos Sąjungoje, vykdant operacijas visame pasaulyje taikyti vienodas naftos ir dujų žvalgymo ir gavybos atviroje jūroje saugos ir aplinkosaugos normas. Jei jos to nedarytų, reguliavimo institucijos galėtų nutraukti veiklos vykdytojų licencijų arba specialiųjų leidimų galiojimą.

- Komisija ragina sektoriaus atstovus ir valstybes nares nustatyti skaidrius ir teisiškai privalomus įsipareigojimus bendrovėms, kurių būstinė yra Europos Sąjungoje, laikytis Europos saugos ir nelaimių prevencijos standartų vykdant operacijas visame pasaulyje.

5.3. Pasaulinė atsakomybė

Nelaimių atviroje jūroje poveikio neriboja sienos, tačiau tarptautinės teisės, kuria reglamentuojama prevencija, veiksmų įvykus avarijai planavimas ir reagavimas, taikymo sritis ir vykdymo užtikrinimas yra nevienodas ir nevisapusiškas²⁸. Pavyzdžiui, konvencijoje dėl veiksmų įvykus avarijai planavimo²⁹ dėmesys skiriamas tik taršai nafta iš laivų, bet ne iš įrenginių atviroje jūroje. Be to, jokioje tarptautinėje konvencijoje nenumatyta finansinė atsakomybė už taršą nafta ir dujomis iš atviroje jūroje esančių įrenginių.

²⁸ Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijoje numatytas įsipareigojimas valstybėms saugoti jūrų aplinką nuo taršos, sudaryti nenumatytų atvejų planus ir priimti įstatymus bei kitus teisės aktus, kuriais būtų siekiama užkirsti kelią, mažinti ir kontroliuoti taršą rajonuose, priklausančiuose nacionalinei jurisdikcijai ir jai nepriklausančiuose. Tačiau atitikties ir vykdymo užtikrinimo mechanizmai į šią konvenciją neįtraukti, o jos įgyvendinimas priklauso nuo valstybių ir įstaigų, tokių kaip sektoriaus organizacijų ir regioninių jūrų konvencijų, geros valios. Todėl šių įsipareigojimų laikomasi labai skirtingai, be kita ko, ir Europos vandenyse.

²⁹ Tarptautinė konvencija dėl taršos nafta.

ES gali atlikti pagrindinį vaidmenį imantis tarptautinių pastangų visame pasaulyje sugriežtinti galiojančias taisykles. Tačiau ji turi sutelkti pastangas su savo partneriais, pradedant JAV ir kitomis didelėmis naftos ir dujų gavybos šalimis, įskaitant Norvegiją, Rusiją ir OPEC šalis. ES iniciatyvos turėtų būti grindžiamos Tarptautiniu reguliavimo institucijų forumu, tačiau reikėtų į jį įtraukti daugiau narių³⁰.

Galutinis tikslas turėtų būti pasaulinė sistema, pagal kurią būtų nustatomi bendri žvalgyimo ir gavybos atviroje jūroje saugos ir tausumo tikslai ar lyginamieji standartai ir kuria būtų siekiama dviejų tikslų: pirmiausia šia sistema turėtų būti skatinama priimti ir įgyvendinti griežtas saugos ir nelaimių prevencijos taisykles visose teritorijose, kuriose vykdoma naftos ir dujų žvalgyimo ir gavybos atviroje jūroje veikla; antra, pagal šią sistemą turėtų būti derinami veiksmai ir (arba) imamasi bendrų veiksmų, skirtų valdžios institucijoms, reguliavimo institucijoms, standartizacijos organizacijoms, sektoriaus atstovams, sertifikavimo bendrovėms ir mokslo įstaigoms siekiant, kad visame pasaulyje nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos būtų laikomasi kuo geriau.

- ES imantis pasaulinės iniciatyvos, susijusios su naftos ir dujų žvalgyimo ir gavybos atviroje jūroje sauga, ir siekiant susitarti dėl bendrų tokių pasaulinių veiksmų sąlygų, bus remiamasi esama energetikos srities partneryste ir dialogu su ES tarptautiniais partneriais. ES ir OPEC šalių ministrų susitikime jau patvirtina iniciatyva 2011 m. surengti apskritojo stalo diskusijas naftos ir dujų žvalgyimo ir gavybos atviroje jūroje saugos klausimais. Komisija surengs tokį susitikimą 2011 m., kad būtų sutarta dėl pagrindinių tikslų ir kad būtų nustatyti gerosios patirties ir pasaulinių standartų tikslai bei rodikliai. Be to, Komisija toliau prisidės prie su naftos ir dujų žvalgyimu ir gavyba atviroje jūroje susijusių G-20 šalių iniciatyvų.

---

³⁰ Tarptautinio reguliavimo institucijų forumo narės – Brazilija, Kanada, Nyderlandai, Naujoji Zelandija, Norvegija, Jungtinė Karalystė ir Jungtinės Valstijos.

6. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

Įvykus nelaimei naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon* atliktas tyrimas parodė, kad ES naftos ir dujų žvalgymas ir gavyba atviroje jūroje iš dalies reglamentuojami nevienarūšėmis sveikatos apsaugos, saugos ir aplinkos apsaugos sričių normomis. Dėl tokios nesuderintos sistemos negalima užtikrinti tinkamo reagavimo į pramoninės naftos ir dujų gavybos atviroje jūroje keliamą pavojų. Dėl šios sistemos tebėra teisiškai neaiškių bendrovių įpareigojimų ir atsakomybės aspektų ir negalima visapusiškai pasinaudoti ES agentūrų ir priemonių teikiamomis galimybėmis.

Nors kai kurių valstybių narių reguliavimo sistemoms būdinga aukšto lygio nelaimių prevencija, nes numatyti griežti sveikatos apsaugos, saugos ir aplinkos apsaugos reikalavimai, reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti tokios gerosios patirties sklaidą visoje ES ir nustatyti aiškią pažangiausią ES sistemą, kuria būtų galima patikslinti ES teisės aktus ir pašalinti nustatytas spragas. Europos Sąjungai labai svarbu veikti nedelsiant ir užtikrinti, kad Europos vandenyse ir visame pasaulyje operacijos atviroje jūroje būtų vykdomos griežtai ir nuosekliai laikantis griežčiausių saugos, nelaimių prevencijos ir reagavimo į jas reikalavimų.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą palaikyti šiame komunikate išdėstytus veiksmus ir pareikšti savo nuomonę dėl siūlomų konkrečių veiksmų. Komisija toliau konsultuosis su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis dėl siūlomų iniciatyvų aprėpties, kad iki 2011 m. vasaros galėtų pateikti konkrečių teisės aktų ir (arba) kitų priemonių pasiūlymų. Bus atsižvelgta į visas nelaimės naftos gavybos platformoje *Deepwater Horizon* tyrimo išvadas.